Domoljubni radio

Portal domoljubnog radija

U fokusu “Domoljubnog” – 6 -I Romi su branili Hrvatsku u Domovinskom ratu

Antun Brađašević · Wednesday, July 22nd, 2020

Naziv knjige povjesničara **Borne Marinića** i tema o kojoj govori ovaj članak zapravo su jako slični. Knjiga ima naziv: „I mi smo branili Hrvatsku -Romi u Domovinskom ratu”. To je knjiga koja je svečano proovirana u Domu HV-a “Zvonimir” u Zagrebu, 28. studenog 2019. godine u organizaciji udruge Savez Roma u Republici Hrvatskoj “Kali Sara” te u suradnji s uredom saborskog zastupnika **Veljka Kajtazija**, vijećima i predstavnicima romske nacionalne manjine te pod svečanim pokroviteljstvom Ministarstva obrane RH i Ministarstva hrvatskih branitelja.

Promociji je, uz brojne goste i uzvanike nazočio i potpredsjednik Vlade i tadašnji ministar obrane RH **Damir Krstičević**, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora **Ante Babić**, načelnik Glavnog stožera OS RH general zbora **Mirko Šundov**, gradonačelnik Grada Zagreba **Milan Bandić**, saborski zastupnik **Veljko Kajtazi**, veleposlanik Austrije **Markus Wuketich**, pomoćnik ministra i izaslanik ministra hrvatskih branitelja RH **Dinko Tandara**, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra unutarnjih poslova **Tomislav Buterin** i drugi pomoćnici ministara, državni tajnici, saborski zastupnici, predstavnici braniteljskih udruga proizašlih iz Domovinskog rata, Hrvatskog generalskog zbora i pripadnici Hrvatske vojske. Monografija govori o malo poznatoj ulozi Roma koji su se uključili u obranu Hrvatske tijekom Domovinskog rata.

Prije nego što ukratko prezentiramo sadržaj tog vrlo značajnog književnog i povijesnog djela, osvrnimo se malo na to kakav je položaj Roma u Republici bio na početku Domovinskog rata a kakav je danas nakon 30-tak godina, ali otvoreno progorvorimo i o stereotipima i predrasudama prema Romima koje su također bile prisutne nekada ali i danas.

Kada se zločinačka tzv. JNA početkom 1990. godine, nakon prvih deokratskih izbora u RH, u potpunosti stavila u službu velikosrpskih ideja, zajedno sa raznim srpskim paravojnim formacijama izvršila je otvorenu oružanu agresiju na sve hrvatske građane, bez obzira na nacionalnost, a to znači kako na većinski hrvatski narod tako i na sve ostale osobe

drugih nacionalnosti. U neprijateljskim topnički i zračnim napadima, geleri ubojitih granata nisu birali pogoditi samo Hrvate nego su stradavali svi koji su im se našli na putu. Nitko nije išao npr. napadati Srbe u Srbiji nego su već spomenute neprijateljske snage došle činiti zlo na hrvatskom teritoriju tobože braneći raspad Jugoslavije i štiteći „bratstvo i jedinstvo“ a pogotovo navodno „ugroženo stanovništvo srpske nacionalnosti“.

U Hrvatskoj se pristupilo ustroju prvih oružanih snaga koje su bile legalizirane kao pričuvni sastan MUP-a i Zbor narodne garde RH, a nedugo nakon toga zbog obrane hrvatskih državnih interesa uslijedila je i mobilizacija vojno sposbnog stanovništva u Hrvatske oružane snage.

Već tada je potvrđena činjenica kako prve dragovoljačke postrojbe nisu činili samo Hrvati, nego i Česi, Mađari, i brojni drugi pripadnici nacionalnih manjina pa tako i Romi pa čak i Srbi koji su željeli stati u obranu svojih obitelji i svojih domova znajući kako su oni hrvatski građani. Hrvata je dakako bilo najviše ali povijesno gledano, bilo bi vrlo nepravedno zanemariti ili svjesno prešutjeti činjenicu kako nisu samo Hrvati bili ti koji su se borili za suverenu, međunarodno priznatu i neovisnu Republiku Hrvatsku.

Knjiga „I mi smo branili Hrvatsku -Romi u Domovinskom ratu“, kroz egzaktne podatke temeljene na dokumentaciji HV-a prikupljenoj u svim krajevima Hrvatske donosi nam vrlo zanimljive činjenice o tome kako je Roma u populaciji hrvatskih branitelja bilo doista respektabilan broj. Romi su ta manjina, o kojoj do sada nije napisano gotovo ništa te kojoj nije dodijeljeno odgovarajuće priznanje, hrvatski su Romi. Kako kaže autor knjige Borna Marinić: „Romi nikada u povijesti nisu kolektivno vodili rat pod svojom zastavom te nikada nisu ratovali za vlastiti teritorij. No Romi su sudjelovali u ratovima na različitim stranama, ovisno o teritoriju i političkoj situaciji u kojoj bi se zatekli. U Domovinskome ratu, osim aktivnog sudjelovanja na bojištima, Romi su također pomagali u humanitarnom, logističkom i financijskom smislu.“- kaže autor Marinić i dodaje: „Valja naglasiti da je gotovo nemoguće doći do stvarnog broja Roma u Hrvatskoj. U ratnoj 1991. godini popisano je 6695 Roma, ali je u tom razdoblju došlo do velike migracije Roma uzrokovane ratnim stanjem na području cijele bivše Jugoslavije. Iako službeni podatak iz 2001. godine govori o 9463 popisanih Roma, njihov stvaran broj znatno je veći. Prema podatcima Vijeća Europe, ali i informacijama dostupnim kod mnogobrojnih romskih udruga, broj Roma u Republici Hrvatskoj prelazi 30 tisuća. Velik broj hrvatskih Roma nema riješen ni status državljanstva, mnogi se drugačije deklariraju, a mnogi bivaju izostavljeni iz bilo kakvih pa tako i braniteljskih evidencija. U razgovorima s istaknutim romskim braniteljima dolazimo do različitih brojki koje se kreću od 600 do 1500, dok Ivan Rumbak, autor knjige o Romima “Od legenda do povijesti, od priča do

stvarnosti", iznosi podatak o 2176 Roma branitelja. Svi se slažu da medu spomenutim braniteljima ima poginulih, ali je do tog broja također teško doći."- zaključuje Marinić.

Prema riječima **Nusreta Seferovića**, predsjednika Udruge Roma branitelja iz Domovinskog rata, broj poginulih Roma iznosi izmedu 30 i 50. U dijelovima Republike Hrvatske, naročito onim istočnima, prevladava mišljenje kako se velik broj Roma priklonio agresoru s kojim su mnogi dijelili jezične karakteristike, ali i pravoslavnu vjeru. Drugi su pak bili prisiljeni pristupiti ili na neki način pomoći JNA kako bi zaštitili sebe i svoje obiteIji. Takvih slučajeva najviše je bilo u Belome Manastiru, Iloku i Belišću. Romski branitelji bili su uključeni u sve veće akcije, dok je najveći broj djelovao na područjima Sisačko-moslavačke, Ličko-senjske, Brodsko-posavske, Karlovačke, Osječko-baranjske županije te na području Zagreba i Zagrebačke županije. Također je zanimljiva činjenica da su Romi bili dijelom različitih struktura i postrojbi što je dodatni dokaz njihovog aktivnog sudjelovanja i rasprostranjenosti unutar hrvatskih vojnih redova.

Kako bi došao do konkretnih podataka koje je objavio u knjizi, autor Borna Marinić je morao osobno poći u romske zajednice i izravno komunicirati sa Romima braniteljima i njihovim obiteljima. Osim poginulih u ratu čija imena su navedena, veliki broj ih je preminuo od posljedica rata. Neki su i ostvarili svoja prava, no mnogi još nisu niti danas zbog raznih oblika diskriminacije i predrasuda od strane birokratskih struktura najčešće u jedinicama lokalne uprave i samouprave gdje trebaju najprije ishodovati neke osnovne osbne dokumente o svoe statusu. Kako je napisao recenzent ove knjige, prof.dr.sc. **Martin Previšić**, ova knjiga nije neka linearna ratna povijest već ona djeluje snažno suočavajući nas sa brojnim činjenicama o slavnoj ulozi ovih ljudi u ratu. „Kao što su Vukovar, Baranja, Pakrac, Novska, Karlovac bila mjesta gdje se branila zemlja, to su ujedno bila mjesta gdje su Romi dali obol obrani."- kaže Previšić. Potpredsjednik Vlade i ministar obrane **Damir Krstičević** je na promociji rekao kako mu je čast sudjelovati na promociji ove monografije koja govori o prijateljima i suborcima, hrvatskim braniteljima romskog podrijetla zahvalivši svima koji su sudjelovali u ostvarenju ovog projekta. Krstičević je uz ostalo rekao:"Riječ je o hvale vrijednom projektu koji će biti trajan podsjetnik na ulogu i doprinos Roma u Domovinskom ratu, koji je prepoznat i podržan od strane Ministarstva obrane kao važan dio ukupnog nastojanja da se istina o Domovinskom ratu prenese na buduće naraštaje. Ministarstvo obrane i Hrvatska pobjednička vojska izgrađeni su na žrtvi hrvatskih branitelja, stoga je i jedna od zadaća čuvanje vrijednosti Domovinskog rata i trajnog spomena na sve pripadnike koji su nesebično svoje živote ugradili u slobodu naše Domovine."- rekao je Krstičević. Načelnik Glavnog stožera OS RH general zbora **Mirko Šundov** je uz ostalo naglasio: "Naši hrvatski Romi žive na ovim prostorima već stoljećima. Nebrojeno puta su nas oplemenili svojom ljudskom dobrotom, a to se dogodilo i u

Domovinskom ratu kada su se u velikom broju dragovoljno priključili obrani Lijepe naše. Zahvalni smo Romima na tome i cijenimo sve što su učinili, a u ovoj prigodi danas posebno iskazujemo pijetet prema svim poginulim, nestali i umrlim braniteljima Romima, a njihovim obiteljima izražavamo poštovanje," rekao je Šundov.

Pred kraj ovog osvrta na izdavanje knjige o Romima braniteljima Hrvatske u Domovinskom ratu evo donosimo dva indikativna ilustrativna primjera iz knjige koji kroz konkretna imena i brojke govore o sudjelovanju Roma na bojištima i to kod Siska, i nama posebno interesantnom bojištu kod Nove Gradiške.

Česta meta teškog neprijateljskog topništva u Domovinskom ratu bio je Sisak. U osobito teškom položaju njegovi stanovnici našli su se u jesen 1991. godine kada se, padom Petrinje, crta linije obrane grada našla na samim prilazima Sisku. Na južnim prilazima Sisku crta obrane postavljena je na potezu Novo Selo – Klobučak – Komarevo, a najbliži dio Siska toj crti bile su Capraške Poljane u kojima se nalazilo romsko naselje. U njemu su živjeli Romi pravoslavne vjeroispovijesti koji su se u Domovinski rat uključili najprije kroz Narodnu zaštitu, a zatim su se pridružili i Hrvatskoj vojsci. U lipnju 1991. godine angažiraju se kao pripadnici Narodne zaštite na čuvanju naftovoda iz sisačke rafinerije koja se nalazila nadomak njihovom naselju, a u studenom 1991. odlaze u Komarevo na prvu crtu bojišnice gdje su se borili kao pripadnici 57. samostalnog bataljuna. Neki od Roma branitelja tada su bili npr.: **Miloš Mitrović, Žarko Todorović, Branko Nikolić, Ankica Nikolić, Nenad Vasiljević i Stanko Nikolić, Stojan Vasiljević, Miloš Vasiljević, Vid Vasiljević, Stanislav Nikolić, Stoja Nikolić, Ankica Nikolić, Dragan Nikolić, Ostoja Nikolić**, itd. Osim iz Capraških Poljana, u Domovinskom ratu bilo je i Roma koji žive u romskom naselju Palanjek kraj Siska. Među njima i **Zlatko Bogdan** i nekolicina drugih.

Novogradiško ratište bilo je jedno od najtežih u Domovinskom ratu gdje su se već u ljeto 1991. godine vodile teške borbe kod Novog Varoša, Medara i Okučana i gdje su se pokušale spojiti snage zločinačke JNA i srpskih paravojski iz pravaca Banja Luke i iz Bjelovara. Linija bojišta je bila izuzetno dugačka, od južnog posavskog dijela sve do na sjever do brdskog dijela Psunja. Tu je u obrani, a kasnije i u oslobađaju hrvatskog teritorija bila izuzetno učinkovita novogradiška 121. brigada HV koja je nastala iz dijela slavonskobrodske 108. brigade HV-a. I tu su Romi bili zastupljeni u postrojbama.

U knjizi o kojoj vam govorimo iskaz je primjerice dao Novogradiščanin i Rom **Ivica Amić Braco** – dragovoljac Domovinskog rata od 16.rujna 1991. godine. On tvrdi kako je iz romskog naselja u Ulici Ivana Domca u početku bilo 5 Roma dragovoljaca, a iz naselja drugog novogradiškog tzv. romskog naselja „Gaj“ bilo ih je 6-7. Romi u postrojbama hrvatskih oružanih snaga na novogradiškom području bili su i: **Fuad Muratović** dragovoljac od 15. kolovoza 1991. godine, te **Josip Amić** dragovoljac od listopada 1991. godine. U knjizi se spominju i dvojica poginulih hrvatskih branitelja Roma čija su imena uklesana na Spomen obilježje poginulim, preminulim i smrtno stradalim hrvatskim braniteljima: **Dragan Amić** – koji je puginuo u borbama kod Mašića i **Salko Čavalić**– poginuo u VRO Bljesak kao izviđač 5. gardijske brigade Sokolova.

Ovome dodajmo kako je i na slavonskobrodsko području bila nekolicina hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata Roma. O svemu tome najbolje se sami detaljno informirajte tako što možete besplatno preuzeti (download) spomenutu knjigu u digitalnom formatu koju vam nudimo u dodatku ovog teksta u PDF formatu. Tu treba zahvaliti gospodinu **Veljku Kajtaziju** i Udruzi KALI SARa te gospođi **Suzani Krčmar** koja je to omogućila, te se ova knjiga i brojne druge koje govore o romskoj povijesti mogu pronaći u Središnjoj knjižnici Roma u Hrvatskoj koja je nedavno otvorena u Zagrebu a tu su osim onih pisanih i ova digitalna izdanja knjiga. Kao zanimljivost ali i vrlo znakovitu informaciju dodajmo kako je otvaranju te knjižnice uz brojne goste i uzvanike iz Hrvatske i inozemstva osobno bio nazočan i glasoviti hrvatski branitelj i heroj Domovinskog rata **Branko Borković „Mladi Jastreb“.**

Nadamo se kako su vam ove informacije bile zanimljive i kako će doprinijeti boljem poznavanju činjenice kako su se u Domovinskom ratu za Hrvatsku borili i naši prijatelji Romi.

Knjigu u digitalnom formatu možete i besplatno preuzeti sa linka:

http://knjiznica.kalisara.hr/wp-content/uploads/2020/03/romi%20u%20domovinskom%20ratu.pdf

a to nam je omogućila Središnja knjižnica Roma u Hrvatskoj na čemu im se iskreno zahvaljujemo i želimo im puno uspjeha u radu.

Autor: **Antun Brađašević**

Autora objavljenog sadržaja financijski podržava:
Agencija za elektroničke medije
Agency for Electronic Media

BRAVE
COOL VIBES
ONLY
GAME

BORNA MARINIĆ
I MI SMO BRANILI HRVATSKU:
ROMI U DOMOVINSKOM RATU
SAVEZ ROMA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
"KALI SARA"
RROMENGI UNIA ANI KROACIA "KALI SARA"
CROATIAN ROMANI UNION "KALI SARA"
www.kalisara.hr

adidas
COOL VIBES ONLY

This entry was posted on Wednesday, July 22nd, 2020 at 12:07 am and is filed under Aktualno, Branitelji, Nekategorizirano You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Responses are currently closed, but you can trackback from your own site.